

LA/Rolf Storsjö

12.8.1992

Työeläkelaitoksille

VEL:N ELÄKEIKÄÄ, ELÄKKEEN TAVOITETASOA JA ELÄKEKARTTUMAA
KOSKEVIA SÄÄNNÖKSIÄ EHDOTETAAN MUUTETTAVAKSI

Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laiksi valtion eläkelain muuttamisesta (HE 110/92).

VEL:ia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 1992 jälkeen alkavissa palvelussuhteissa eläkeikä on 65 vuotta, eläkkeen tavoitetaso 60 % ja eläkekarttuma 1,5 % vuodessa.

Tarkoitus on toteuttaa vastaava muutos myös kuntien, kirkkojen, Suomen Pankin, KELA:n ja Ahvenanmaan eläkejärjestelmissä.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.1993. Se koskisi henkilöitä, joiden palvelussuhde on alkanut 31.12.1992 jälkeen.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivisto

Tapio Karsikas

LIITE

HE 110/92

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valtion eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 1992 jälkeen alkavissa palvelussuhteissa eläkeikä on 65 vuotta, eläkkeen tavoitetaso on 60 prosenttia ja eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa. Muutos koskisi valtion eläkelain piiriin tulevia henkilöitä eli valtion virka- tai työsuhteessa olevien lisäksi muun

muussa peruskoulun, lukion ja eräiden valtion-apua saavien laitosten henkilöstöä sekä eräitä muita valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvia henkilöryhmiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykyiseen tilanteeseen johtanut kehitys

Maamme työeläkejärjestelmät voidaan karkeasti jakaa kolmeen osaan: valtion, kuntien ja yksityisen alan työeläkejärjestelmiin. Työeläkejärjestelmien katsotaan saaneen alkunsa 1960-luvun alkupuolella, kun nykyiset työeläkelait säädettiin. Työeläkejärjestelmät ovat peruseräiltään yhdenmukaiset. Valtion virkamiehillä oli kuitenkin jo ennen työeläkejärjestelmän luomista ollut lailla säädetty eläke-edut. Nykyistä valtion eläkelakia (280/66) säädettäessä säilytettiin valtion virkamieseläkkeiden eräät erityispiirteet. Tästä syystä valtion eläkejärjestelmässä niin sanottu lisäeläketurvan mukainen eläkeikä on 63 vuotta, eläkettä karttuu 2,2 prosenttia vuodessa ja eläkkeen tavoitetaso on 66 prosenttia eläkepalkasta. Yksityisellä alalla eläkeikä on 65 vuotta, eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa ja eläkkeen tavoitetaso on 60 prosenttia eläkepalkasta.

Valtion vakinaisten virkamiesten eläkeikä on ollut 63 vuotta vuonna 1866 annetusta keisarillisesta julistuksesta lähtien. Eläkkeen tavoit-

tetasoksi vakiintui 66 prosenttia, kun virkamieseläkkeistä annettua lakia (459/50) muutettiin vuonna 1955.

Työeläkejärjestelmän yhtenäisyyden vuoksi tulisi etuuskien eri eläkejärjestelmissä olla samantasoiset. Yksityinen työeläkejärjestelmä kattaa 1,4 miljoonaa työntekijää eli lähes 70 prosenttia maan työvoimasta. Siellä omaksutusta vakiintuneesta eläke-etujen tasosta ei valtion henkilöstön osalta ole perusteita poiketa.

1.2. Työeläkejärjestelmän rahoitus

Eläkkeiden osuus kansantalouden käytettävissä olevista tuloista kasvoi 11 prosentista 13 prosenttiin vuodesta 1980 vuoteen 1990. Vuonna 1991 alkoi eläkkeiden kansantulo-osuuden erittäin jyrkkä nousu, kun eläkemenot kasvoivat 10 prosenttia, mutta kansantalouden käytettävissä olevat tulot supistuivat. Eläkkeiden osuuden kansantalouden käytettävissä olevista tuloista vuonna 1992 arvioidaan olevan 16,5 prosenttia. Niin sanottujen suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen ensi vuosikymmenen puolessavälissä aiheuttaa eläkemenojen voimakkaan kasvun, joka johtaa eläkkeiden rahoituksen vaikeutumiseen.

Erityisen ongelmallinen on tilanne julkisen alan eläkejärjestelmien osalta, joiden etuudet ovat tasoltaan korkeampia. Valtion eläkkeet muodostavat jo nyt noin 30 prosenttia vastaavasta palkkasummasta, kun ne yksityisellä alalla ovat toistaiseksi vasta 15 prosenttia. Eläkemenojen palkkasummaosuuden tulevaan kehitykseen vaikuttaa ratkaisevasti henkilöstön määrän kehitys. On arvioitu, että työvoiman kokonaismäärä vähenee yli 400 000 henkilöllä vuodesta 2000 vuoteen 2030.

Valtion eläkejärjestelmän rahoittamista vaikeuttaa lisäksi se, että eläkkeiden rahastointi on aloitettu vasta vuonna 1990. Kattamaton eläkevastuu on noin 190 miljardia markkaa vuoden 1992 tasossa. Jotta tulevien eläkkeiden maksaminen voidaan turvata, on välttämätöntä alentaa eläkejärjestelmän kustannuksia.

1.3. Valtion henkilöstöpolitiikan uudistus

Valtioneuvoston 7 päivänä maaliskuuta 1991 tekemän periaatepäätöksen mukaan valtion palvelussuhdejärjestelmää uudistetaan siten, että palvelussuhde yleisesti vastaa yleistä työolainsäädäntöä ja ottaa samalla huomioon työelämän suhteiden kansallisen ja kansainvälisen kehityksen.

Valtio joutuu toimimaan yhä useammin kilpailunomaisissa olosuhteissa, jolloin markkinamekanismit ohjaavat etuuskien määräytymistä. Toisaalta on tarpeen edistää työvoiman liikkuvuutta julkisen ja yksityisen alan välillä. Tässä tilanteessa ei ole enää mahdollista pitää yllä muista työmarkkinoista poikkeavia eläke-etuja.

1.4. Ehdotettu muutos

Edellä mainitun perusteella ehdotetaan, että valtion eläkejärjestelmän kaikissa uusissa virka- ja työsuhteissa eläkeikä, eläkekarttuma ja eläkkeen tavoitetaso muutetaan yhdenmukaisiksi yksityisen alan työeläkejärjestelmän kanssa. Sellaisissa tapauksissa, joissa henkilöllä on palvelusta myös ennen lain voimaantuloa, saisi hän ansaitun eläkkeen niin sanotun peruseläketurvan mukaisena.

Muutos koskisi valtion eläkelain piiriin tulevia henkilöitä eli valtioon virka- tai työsuhteissa olevien lisäksi muun muassa peruskoulun, lukion ja eräiden valtionapua saavien laitosten henkilöstöä sekä eräitä muita valtion eläkejär-

jestelmän piiriin kuuluvia henkilöryhmiä. Tarkoituksena on, että vastaava muutos toteutetaan myös muissa julkisissa eläkejärjestelmissä. Näitä ovat valtion ja kuntien lisäksi evankelisluterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkon, Suomen Pankin, kansaneläkelaitoksen ja Ahvenanmaan maakunnan eläkejärjestelmät.

2. Asian valmistelu

Eläkekomitea 1990, joka jätti mietintönsä (komiteanmietintö 1991:41) 27 päivänä marraskuuta 1991, ehdotti, että julkisen alan työeläkejärjestelmissä eläkkeen saamisen ehdot ja eläkkeen määräytyminen muutetaan yhdenmukaisiksi yksityisen alan työeläkejärjestelmän kanssa. Näitä ehtoja ehdotettiin sovellettavaksi niihin työ- ja virkasuhteisiin, jotka alkavat tammikuun 1 päivän jälkeen vuonna 1993. Tämän lisäksi ehdotettiin asetettavaksi erillinen selvityselin, jonka tehtävänä olisi selvittää missä aikataulussa vastaava muutos voitaisiin toteuttaa voimassa olevissa työ- ja virkasuhteissa.

Valtiovarainministeriö asetti 3 päivänä maaliskuuta 1992 toimikunnan, jonka tehtävänä on eläkekomitea 1990:n valtion eläkejärjestelmää koskevien ehdotusten jatkovalmistelu. Toimikunnan tehtävänä oli myös valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus siitä, miten tammikuun 1 päivän 1993 jälkeen alkavien virka- ja työsuhteiden eläketurva järjestetään komitean asettamien periaatteiden pohjalta. Tämän työn pohjalta on valmisteltu tämä hallituksen esitys.

Valtioneuvosto on tehnyt 5 päivänä huhtikuuta 1992 periaatepäätöksen hallituksen talouspoliittisista toimenpiteistä. Päätöksessä todetaan, että uudet julkiset palvelusuhteet otetaan vuoden 1993 alusta TEL-tasoisena eläketurvan piiriin.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esitys vaikuttaa valtion eläkemenoon pitkällä aikavälillä. Voimassaolon ensimmäisinä vuosina muutos voi lievästi lisätä eläkemenoa, koska eläkeiän nostaminen 65 vuoteen lisää työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeiden niin sanottua tulevaa aikaa kahdella vuodelle. Mikäli tosiasiallinen eläkkeellesiirtymisikä muutoksen takia nousee, alkaa eläkemeno aleneminen vuoden 2000 jälkeen.

Valtion eläkemenon on vuonna 1992 noin 10 700 milj. markkaa. Oheisessa taulukossa esitetään se eläkemenon säästö, jonka tämän esityksen arvioidaan aiheuttavan. Palkkojen on oletettu nousevan vuodessa reaalisesti 1,5 prosenttia ja eläkkeiden 0,75 prosenttia. Taulukko on laadittu kiintein hinnoin vuoden 1992 tassa.

Eläkemenojen säästö

Vuosi	Säästö milj. mk	Säästö- prosentti
2 000	3	(0,03 %)
2 010	33	0,2 %
2 020	151	0,9 %
2 030	1 006	5,6 %
2 040	2 586	13,1 %
2 050	4 198	18,6 %

Muutoksen täysimääräinen säästö on saavutettu vuonna 2050, kun eläkejärjestelmä on kokonaan vapautunut nykyisen järjestelmän vaikutuksesta.

Muutoksen organisatoriset vaikutukset ovat vähäisiä. Se edellyttää tiedotustoiminnan lisäämistä muutoksen alkuvaiheissa sekä muutoksia valtiokonttorin tietojärjestelmiin.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Tarkoituksena on myöhemmin antaa hallituksen esitys vastaavien periaatteiden toteuttamisesta myös voimassa olevissa työ- ja virkasuhteissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

4 §. Pykälän 2 momentin mukaan eläkeikä on 65 vuotta, jos edunsaajan palvelus on alkanut ensimmäisen kerran 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen tai jos aikaisemmin valtion palveluksessa ollut on tullut uudelleen palvelukseen päivämäärän jälkeen. Palveluksella tarkoitetaan valtion eläkelain piiriin kuuluvaa työ- tai virkasuhdetta. Valtion eläkelain piiriin kuuluminen edellyttää lain 1 ja 2 §:n mukaan muun muassa pääsääntöisesti vähintään kuukauden kestoa ja vuonna 1992 vähintään 1 066, 06 markan suuruista kuukausiansiota. Jos edunsaaja on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa palveluksessa, hänellä on valtion eläkelain 1 §:n 4 momentin mukaan oikeus eläkkeeseen niistä erikseen. Näin ollen rinnakkaisen palveluksen, kuten esimerkiksi sivutoimen alkamisella 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen ei ole vaikutusta päätoimesta määräytyvään eläketurvaan. Sen sijaan tällaisista rinnakkaisista palveluksista määräytyvän erillisen eläkkeen osalta eläkeikä on ehdotuksen mukaan 65 vuotta.

Palveluksen katsotaan valtion eläkelain 1 §:n 4 momentin mukaan jatkuvan yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palveluksesta toi-

seen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Ehdotetut muutokset eivät siten koskisi sellaisia edunsaajia, jotka siirtyvät valtion eläkelain piiriin kuuluvasta palveluksesta toiseen, jos palvelusten väliin ei jää päivänkään katkoa.

5 §. Säännöksiä niin sanotun tulevan ajan oikeudesta pykälän 2 momentissa ehdotetaan muutettavaksi niin, että työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 65 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisen välinen aika luetaan eläkeajaksi, jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus. Momenttiin on lisäksi tehty eräitä teknisiä tarkennuksia.

Vastaava muutos on tehty myös pykälän 3 momenttiin, jossa on säännökset tulevan ajan oikeuden säilymisestä tapauksissa, joissa edunsaajalla on kolme vuotta nuorempi lapsi.

6 §. Valtion palveluksessa on jonkin verran henkilöitä, jotka kuuluvat sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) että valtion eläkelain piiriin. Tällaisia henkilöitä on esimerkiksi metsäalalla. Pykälän 1 momentin nykyisessä 4 kohdassa olevien säännösten mukaan sellainen aika, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisessa eläkkeessä, luetaan eläkeajaksi

valtion eläkelain mukaan vain niin sanotun lisäeläketurvan mukaisessa eläkkeessä. Säännökset kaksinkertaisen eläketurvan estämisestä ovat valtion eläkelain 10 §:n 5 momentissa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan johdantokappaleeseen ehdotetun muutoksen mukaan mainittua aikaa ei luettaisi eläkeajaksi, jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus. Edunsaaja saisi tällaisesta palveluksesta siten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen eläketurvan samoin kuin nykyisinkin ne edunsaajat, joiden eläke määräytyy niin sanotun peruseläketurvan mukaan.

8 §. Pykälän 3 momentissa säädetään oikeudesta vanhuuseläkkeeseen osa-aikaeläkkeen jälkeen. Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, hänellä on ehdotuksen mukaan oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuoden eläkeiässä.

Vanhuuseläkkeen osalta säännökset julkisten eläkejärjestelmien sisäisestä niin sanotusta laukaisuperiaatteesta on pykälän 5 momentissa. Sen mukaan edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen, vaikka hän ei olisi vielä saavuttanut valtion eläkelain mukaista eläkeikää ja vaikka hän ei täyttäisi niin sanottuja loppukaransseja, jos hän on saanut vanhuuseläkkeen toisesta julkisesta eläkejärjestelmästä. Tällainen oikeus ehdotetaan poistettavaksi edunsaajalta, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus. Säännös tästä on pykälän uudessa 6 momentissa.

10 §. Eläkkeen määrää koskevat säännökset ovat 10 pykälässä. Pykälän 1 momenttiin on lisätty eläkkeen määräytymistä koskevat säännökset sellaisen palveluksen osalta, joka on alkanut 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen. Eläkettä karttuu sellaisesta palveluksesta 1/8 prosenttia kuukaudessa eli 1,5 prosenttia vuodessa. Karttumisnopeus on siten sama kuin työntekijäin eläkelaiissa. Eläkkeen enimmäismäärä on tällöin pykälän 5 momentin mukaan

60 prosenttia. Ennen 1 päivää tammikuuta 1993 alkaneen palveluksen osalta eläkettä karttuu pykälän 1 momentin nykyisten säännösten mukaan eli 1 prosentti vuodessa ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja 2 prosenttia vuodesta siitä lukien.

Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, hänellä ei olisi oikeutta niin sanottuun lisäeläketurvaan, josta säädetään pykälän 2 momentissa. Hänellä ei siis tällöin olisi oikeutta lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen, vaikka muut 2 momentissa olevat edellytykset täyttyisivät.

20 §. Pykälässä on säännökset työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi. Niitä ehdotetaan muutettavaksi niin, että eläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi edunsaajan täyttäessä 65 vuotta, jos hänellä on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Se koskisi sellaisia henkilöitä, joilla on palvelusuhde, joka on alkanut 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen.

3. Säättämisyjärjestys

Koska ehdotetut muutokset koskevat henkilöitä, jotka tulevat palvelukseen niiden voimaantulon jälkeen eikä muutoksilla ole sellaisia vaikutuksia eläketurvaan, jotka kohdistuisivat perustuslainsuojaan, laki ehdotetaan säädettäväksi valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa tavallisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 kohdan johdantokappale, 8 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 20 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 momentti ja 20 §:n 1 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 5 §:n 2 ja 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91), 6 §:n 1 momentin 4 kohdan johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1026/82) sekä 10 §:n 1 momentti 9 päivänä toukokuuta 1986 annetussa laissa (333/86) ja 2 momentin johdantokappale 19 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (964/86), sekä

lisätään 8 §:ään mainitulla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla kumotun 6 momentin tilalle uusi 6 momentti seuraavasti:

4 §

Eläkeikä on kuitenkin 65 vuotta, jos valtion palvelus on päättynyt ennen 63 vuoden eläkeikää. Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, eläkeikä on 65 vuotta.

5 §

Jos edunsaaja on ennen työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen tai tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan eläkeajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, luetaan tällöin kuitenkin eläkeajaksi työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 65 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika. Edellä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta

edunsaaja on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Jos edunsaaja on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 3 momentin perusteella, edellä olevasta poiketen tämän palvelusuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. Edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta myös sellaiset päivät, joilta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen tai kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/48) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Niin ikään edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta sellaiset päivät, joilta edun-

saaja on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kuin sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei edunsaaja olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jos palvelus ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuutta kuukautta, luetaan sen perusteella eläkeajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin edunsaajalla ei ole ennen tätä palvelusta alkaneen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen, jota varten sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon.

Naispuolisen edunsaajan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkeajaksi työkyvyttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika, jos hänellä on 2 momentissa mainittujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään 9 vuotta, ollut valtioron perhe-eläkelain 2 §:ssä tarkoitettu kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanottua lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkeajaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, luetaan tällöin kuitenkin eläkeajaksi työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 65 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. Jollei tällaisen naispuolisen edunsaajan palvelus ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkeajan määräytymisestä voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

4) aikaa palveluksessa, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) nojalla, paitsi jos edunsaajalla ei ole 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanutta palvelusta ja jos:

8 §

Tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä 63 vuoden eläkeiässä on, että 9 d §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut 63 vuoden eläkeiän. Sellaisella tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavalla edunsaajalla, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, on oikeus vanhuuseläkkeeseen kuitenkin vasta 65 vuoden eläkeiässä.

Mitä edellä 5 momentissa säädetään, ei koske edunsaajaa, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus.

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Sellaisen palveluksen osalta, joka on alkanut 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen, eläkkeen määrä on kuitenkin eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Jollei edunsaajalla ole 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanutta palvelusta, eläkkeen määrä on kuitenkin kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke, joka on myönnetty 5 §:n 2 momenttia soveltaen, muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa 63 vuoden eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 65 vuoden iän. Samoin sellaisen eläkkeen saajan, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi hänen saavuttaessaan 65 vuoden eläkeiän.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1993.

Tätä lakia sovelletaan edunsaajaan, jolla on
31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut
palvelus.

Helsingissä 8 päivänä heinäkuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ilkka Kanerva*

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 kohdan johdantokappale, 8 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 20 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 momentti ja 20 §:n 1 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 5 §:n 2 ja 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91), 6 §:n 1 momentin 4 kohdan johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1026/82) sekä 10 §:n 1 momentti 9 päivänä toukokuuta 1986 annetussa laissa (333/86) ja 2 momentin johdantokappale 19 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (964/86), sekä

lisätään 8 §:ään mainitulla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla kumotun 6 momentin tilalle uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Eläkeikä on kuitenkin 65 vuotta, jos valtion palvelus on päättynyt ennen 63 vuoden eläkeikää.

Eläkeikä on kuitenkin 65 vuotta, jos valtion palvelus on päättynyt ennen 63 vuoden eläkeikää. *Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, eläkeikä on 65 vuotta.*

5 §

Jos edunsaaja on ennen työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen tai tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan eläkeajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. Edellä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta edunsaaja on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Jos edunsaaja on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 3 momentin perusteella, edellä olevasta poiketen tämän palvelus-

Jos edunsaaja on ennen työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen tai tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan eläkeajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. *Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, luetaan tällöin kuitenkin eläkeajaksi työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 65 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika.* Edellä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta edunsaaja on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päi-

Voimassa oleva laki

suhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika. Edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta myös sellaiset päivät, joilta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen tai kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/48) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Niin ikään edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta sellaiset päivät, joilta edunsaaja on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kuin sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei edunsaaja olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jos palvelus ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuutta kuukautta, luetaan sen perusteella eläkeajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin edunsaajalla ei ole ennen tätä palvelusta alkaneen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen, jota varten sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon.

Naispuolisen edunsaajan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkeajaksi työkyvyttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika, jos hänellä on 2 momentissa mainittujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään 9 vuotta, ollut valtion perhe-eläkelain 3 §:ssä tarkoitettu kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanottua lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkeajaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällainen naispuolisen edunsaajan palvelus ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkeajan mää-

Ehdotus

suhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika. Edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta myös sellaiset päivät, joilta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen tai kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/48) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Niin ikään edunsaajan ilmoituksen johdosta jätetään huomioon ottamatta sellaiset päivät, joilta edunsaaja on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitetun työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kuin sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei edunsaaja olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jos palvelus ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuutta kuukautta, luetaan sen perusteella eläkeajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin edunsaajalla ei ole ennen tätä palvelusta alkaneen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen, jota varten sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon.

Naispuolisen edunsaajan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkeajaksi työkyvyttömyyden alkamisen ja 63 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamisen välinen aika, jos hänellä on 2 momentissa mainittujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään 9 vuotta, ollut valtion perhe-eläkelain 2 §:ssä tarkoitettu kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanottua lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkeajaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jos edunsaajalla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, luetaan tällöin kuitenkin elä-

Voimassa oleva laki

räämisestä voimassa, mitä 2 momentissa on säädetty.

Ehdotus

keajaksi työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja 65 vuoden eläkeiän tai tätä alemman eroamisen saavuttamisen välinen aika. Jollei tällaisen naispuolisen edunsaajan palvelus ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkeajan määräytymisestä voimassa, mitä 2 momentissa on säädetty.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

4) aikaa palveluksessa, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) nojalla, paitsi jos:

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

4) aikaa palveluksessa, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) nojalla, paitsi jos *edunsaajalla ei ole 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanutta palvelusta ja jos:*

8 §

Tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä 63 vuoden eläkeiässä on, että 9 d §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut 63 vuoden eläkeiän.

Tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä 63 vuoden eläkeiässä on, että 9 d §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut 63 vuoden eläkeiän. *Sellaisella tämän lain nojalla osa-aikaeläkettä saavalla edunsaajalla, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, on oikeus vanhuuseläkkeeseen kuitenkin vasta 65 vuoden eläkeiässä.*

Mitä edellä 5 momentissa on säädetty, ei koske edunsaajaa, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus.

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. *Sellaisen palveluksen osalta, joka on alkanut 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen, eläkkeen määrä on kuitenkin eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.*

Jollei edunsaajalla ole 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanutta palvelusta, eläkkeen

Voimassa oleva laki

Eläkkeen määrä on kuitenkin kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta,

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke, joka on myönnetty 5 §:n 2 momenttia soveltaen, muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa 63 vuoden eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 65 vuoden iän.

Ehdotus

määrä on kuitenkin kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta,

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke, joka on myönnetty 5 §:n 2 momenttia soveltaen, muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa 63 vuoden eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 65 vuoden iän. *Samoin sellaisen eläkkeen saajan, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus, eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi hänen saavuttaessaan 65 vuoden eläkeiän.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1993.

Tätä lakia sovelletaan edunsaajaan, jolla on 31 päivän joulukuuta 1992 jälkeen alkanut palvelus.